

บทที่ 2

ทฤษฎี แนวคิด และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออัญมณีและเครื่องประดับของนักท่องเที่ยวชาวไทยในอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ผู้ศึกษาได้ใช้ ทฤษฎี แนวคิด และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องดังนี้

ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีส่วนประสมการตลาด

ส่วนประสมการตลาด (Marketing mix หรือ 4P's) ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ (Product) ราคา (Price) การจัดจำหน่าย (Place) และการส่งเสริมการตลาด (Promotion) (อดุลย์ จาตุรงค์กุล, 2542) โดยส่วนประกอบทุกตัวมีความเกี่ยวพันกัน และเท่าเทียมกัน ขึ้นอยู่กับผู้บริหารจะวางกลยุทธ์ โดยเน้นน้ำหนักที่ P ไหนมากกว่ากัน เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของตลาดเป้าหมาย

1. **ผลิตภัณฑ์ (Product)** คือ สิ่งที่ถูกนำเสนอสู่ตลาด และสร้างคุณค่าให้เกิดขึ้นอาจเป็นในรูปของสินค้าที่มีตัวตน บริการ หรือความคิด ที่สามารถตอบสนองความต้องการ ซึ่งอาจอยู่ในรูปผลิตภัณฑ์เบ็ดเสร็จ (Total Product) คือสินค้าบวกความพึงพอใจและผลประโยชน์ที่ผู้บริโภคได้รับจากการซื้อสินค้านั้น โดยหมายรวมถึงคุณภาพสินค้า ประสิทธิภาพ สี ขนาด รูปทรง การให้บริการหลังการขาย และบรรจุภัณฑ์ภายนอกของสินค้านั้นทั้งหมดทั้งเครื่องหมายความการค้า

2. **ราคา (Price)** คือ ต้นทุนของสินค้าที่ถูกค้าที่ต้องการสินค้าต้องจ่ายแลกเปลี่ยนกับสินค้าหรือบริการนั้น ๆ การกำหนดราคาสินค้าเกิดจากการตั้งเป้าหมายทางการค้าว่าต้องการกำไร ต้องการขยายส่วนครองตลาด ต้องการต่อสู้กับคู่แข่ง หรือเป้าหมายอื่น การตั้งราคาต้องได้รับการยอมรับจากตลาดเป้าหมาย และสู้กับคู่แข่งได้ เช่น การลดราคาเพื่อสู้กับคู่แข่ง หรือการตั้งราคาสูงเพื่อแสดงภาพพจน์สินค้า

3. **การจัดจำหน่าย (Place)** หรือช่องทางการจำหน่าย คือ การทำให้สินค้าออกไปสู่ตลาด หรือถึงมือผู้บริโภค ตามที่ผู้บริโภคต้องการ การจัดจำหน่ายมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง 2 ส่วนคือ ช่องทางการจัดจำหน่าย (Channel) โดยเน้นวิธีการขายสินค้าให้กับผู้บริโภคโดยตรง หรือการขายผ่านคนกลาง เช่น พ่อค้าส่ง (Middleman) พ่อค้าปลีก (Retailer) ตัวแทนคนกลาง (Agent Middleman) อีกกิจกรรมหนึ่งคือ การกระจายตัวสินค้า (Physical Distribution) และการเก็บสินค้า

(Storage) การขนส่ง (Transportation) และการเลือกใช้สื่อการขนส่งที่เหมาะสม โดยเป็นสื่อที่ดีที่สุด ค่าใช้จ่ายต่ำที่สุด ถึงลูกค้าตามกำหนดเวลา

4. การส่งเสริมการตลาด (Promotion) คือ กิจกรรมสนับสนุนให้กระบวนการสื่อสารทางการตลาด ให้แน่ใจว่าตลาด และผู้บริโภคเข้าใจและให้คุณค่าในสิ่งที่ผู้เสนอขาย โดยมีเครื่องมือที่สำคัญ 4 ชนิด คือ

1) การขายโดยใช้พนักงาน (Personal Selling) เป็นการส่งเสริมการตลาดที่ดีที่สุด แต่มีค่าใช้จ่ายสูงที่สุด

2) การโฆษณา (Advertising) เป็นการใช้สื่อโฆษณาประเภทต่างๆ ให้เข้าถึงผู้บริโภคกลุ่มใหญ่เหมาะกับสินค้าที่ต้องการตลาดกว้าง

3) การส่งเสริมการขาย (Sale Promotion) เป็นกิจกรรมที่ต้องการกระตุ้นผู้บริโภคให้เกิดความต้องการในตัวสินค้า อาจอยู่ในรูป การแสดงสินค้า การแจกของตัวอย่าง การชิงโชค เป็นต้น

4) การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ (Publicity and Public Relation) เป็นกิจกรรมที่เน้นวัตถุประสงค์การให้บริการแก่สังคม เพื่อเสริมภาพพจน์ หรือชดเชย เบี่ยงเบนความรู้สึกของผู้บริโภคต่อตัวผลิตภัณฑ์

แนวคิด 6W H (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2541) เป็นการศึกษาลักษณะ และความต้องการของผู้บริโภค รวมทั้งพฤติกรรมการซื้อ คำตอบที่ได้จะช่วยให้นักการตลาดสามารถกำหนดกลยุทธ์การตลาด (Marketing Strategies) เพื่อการจัดเตรียมเครื่องมือการตลาดที่เหมาะสม และสนองความพึงพอใจของผู้บริโภคได้อย่างเหมาะสม

คำถามที่ใช้เพื่อค้นหาลักษณะพฤติกรรมผู้บริโภค คือ 6W's และ 1H ซึ่งประกอบไปด้วย

- ใครอยู่ในตลาดเป้าหมาย
- ผู้บริโภคซื้ออะไร
- ทำไมผู้บริโภคจึงซื้อ
- ผู้บริโภคซื้อเมื่อใด
- ผู้บริโภคซื้อที่ไหน
- ใครมีส่วนร่วมในการตัดสินใจซื้อ
- ผู้บริโภคซื้ออย่างไร

เพื่อค้นหาคำตอบ 7 ประการ หรือ 7O's ซึ่งประกอบด้วย

- ลักษณะกลุ่มเป้าหมาย
- สิ่งที่ผู้บริโภคต้องการซื้อ
- วัตถุประสงค์ในการซื้อ
- บทบาทของกลุ่มต่าง ๆ
- โอกาสในการซื้อ
- ช่องทางในการซื้อ
- ขั้นตอนในการตัดสินใจซื้อ

คำตอบที่ได้ทำให้เราทราบถึงพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์อัญมณีและเครื่องประดับของนักท่องเที่ยวไทยในอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

จิราวรรณ นายสุวรรณ และคณะ (2542) ได้ทำการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศต่อการใช้เครื่องประดับอัญมณีไทย พบว่าปัญหาในการซื้อเครื่องประดับ อัญมณีในประเทศไทยส่วนมากเป็นปัญหาในระดับปานกลาง ซึ่งปัญหาที่พบได้แก่ สินค้าที่ซื้อเป็นของปลอม ราคาแพงและราคาไม่มาตรฐาน อุปสรรคจากการที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ขาดความตั้งใจซื้อเครื่องประดับอัญมณีไทยก่อนเดินทางเข้าประเทศไทย เนื่องจากขาดความรู้หรือมีทัศนคติในทางลบเกี่ยวกับเครื่องประดับอัญมณีไทย นอกจากนี้ยังเสนอแนะกลยุทธ์การตลาด ดังนี้ กลยุทธ์การเสริมสร้างความรู้ความสนใจและทัศนคติ โดยจัดทำ Pocket Guide Book ให้ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับเครื่องประดับอัญมณีไทย กลยุทธ์การสร้างเชื่อมั่นในคุณภาพและราคาร้านค้าต่างๆ ควรเน้นในด้านการออกไปรับประกันสินค้า กลยุทธ์การสร้างความปลอดภัยในสินค้าและบริการ ควรเน้นที่การพัฒนารูปแบบของผลิตภัณฑ์ สำหรับการส่งเสริมการตลาดเพื่อสร้างภาพพจน์ และสร้างจุดเด่นของอัญมณีและเครื่องประดับไทยนั้น ในด้านการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ ควรติดต่อบุคคลที่มีชื่อเสียงในระดับโลกซึ่งอาจจะเป็นผู้นำทางด้านแฟชั่น สังคมหรือการเมือง ส่วนการจัดทำโฆษณา สามารถจัดโฆษณาแบบ Cross Promotion ร่วมกับสถานที่ท่องเที่ยวและโบราณสถานของไทย นอกจากนี้ควรเน้นการโฆษณาถึงเอกลักษณ์ของไพลินและทับทิม เพื่อเป็นจุดเด่นในการสร้างตำแหน่งของสินค้าที่แตกต่างไปจากคู่แข่งอื่นในประเทศอื่นๆ กลยุทธ์เพื่อกระตุ้นการซื้อซ้ำและการแนะนำต่อ ผู้จัดจำหน่ายควรจัดทำฐานข้อมูลลูกค้าที่ซื้อสินค้าไปแล้ว เพื่อติดต่อให้มีการซื้อครั้งต่อไปโดยอาจจัดส่งแคตตาล็อกให้สั่งซื้อทางไปรษณีย์หรือจัดทำเว็บเพจสามารถสั่งซื้อทางอินเทอร์เน็ตได้

ฤทธิชัย กอศิริวรชัย (2544) ได้ทำการศึกษาส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อผู้บริโภคในการเลือกซื้อเครื่องประดับอัญมณีจากร้านค้าอัญมณีในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ ผู้บริโภคให้ความสำคัญมากที่สุด ในด้านคุณภาพของอัญมณี ในด้านราคา ผู้บริโภคให้ความสำคัญด้านราคาตามคุณภาพของสินค้า ด้านการจัดจำหน่ายผู้บริโภคให้ความสำคัญมากที่สุดต่อความสะดวกสบายด้านสถานที่จอดรถ และความสะดวกในการสัญจร และในด้านการส่งเสริมการตลาด ผู้บริโภคให้ความสำคัญมากที่สุดต่อการจัดทำเอกสารแนะนำ การให้ความรู้ และการให้คำแนะนำหรือคำปรึกษาเกี่ยวกับอัญมณีแก่ผู้บริโภค

ภัทรพิมพ์ พิมพัทธ์ทรยศ (2546) ได้ศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคสินค้าเครื่องประดับอัญมณีในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่พบว่าผู้บริโภคให้ความสำคัญมากที่สุดคือ คุณภาพของเครื่องประดับและผู้บริโภคให้ความสำคัญได้แก่ พนักงานมีความซื่อสัตย์และจริงจังต่อลูกค้า ความสะดวกในการเดินทางไปยังร้านค้า ราคาที่เหมาะสมกับคุณภาพ การจัดระบบรักษาความปลอดภัย การให้บริการลูกค้าด้วยความเสมอภาค การให้ส่วนลดพิเศษหรือแจกของแถมของกำนันในช่วงเทศกาลต่างๆ และเทคโนโลยีการผลิตเครื่องประดับอัญมณี ในด้านกระบวนการตัดสินใจซื้อผู้บริโภคส่วนใหญ่มีเหตุผลในการซื้อเครื่องประดับอัญมณีเพื่อใช้เอง โดยซื้อในวันคล้ายวันเกิดได้รับข้อมูลเกี่ยวกับร้านจำหน่ายเครื่องประดับอัญมณี จากการบอกต่อของบุคคลอื่น มีการค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมก่อนตัดสินใจซื้อโดยการสำรวจจากร้านจำหน่ายอัญมณี